

SAAMENKIELISEN VARHAISAKASVATUKSEN RAHOITUSPERUSTEET

Hyväksytty koulutus- ja oppimateriaalilautakunnan kokouksessa 25.2.2026, 24 §,

Saamelaiskäräjien hallituksen kokouksessa 31.3.2026, 58 §.

1. Johdanto

Valtion talousarviossa on vuodesta 2018 lähtien osoitettu opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokasta erillinen määräraha saamenkielisen varhaiskasvatuksen turvaamiseksi. Lapin aluehallintovirasto on vuoteen 2025 saakka myöntänyt valtionavustuksen Saamelaiskäräjille hakemusten perusteella edelleen jaettavaksi saamelaisten kotiseutualueen kunnille. Päätöksen valtionavustuksen jakamisesta on tehnyt koulutus- ja oppimateriaalilautakunta.

1.8.2025 voimaan tullut laki Saamelaiskäräjistä annetun lain muuttamisesta (414/2025) toi merkittävän muutoksen valtionavustusten jakamiseen. Lain 8 § mukaan

”Saamelaiskäräjät päättää saamelaiskäräjien kautta myönnettävistä avustuksista. Tehtävää hoitaessaan saamelaiskäräjät toimii valtionapuviranomaisena. Saamelaiskäräjien kautta myönnettävien avustusten on kuuluttava saamelaisten kieltä ja kulttuuria koskevan itsehallinnon piiriin. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä saamelaiskäräjien kautta myönnettävien avustusten jakoa koskevista menettelyistä.

Saamelaiskäräjien myöntämiin avustuksiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001)”.

Opetus- ja kulttuuriministeriön tilijaotteluun on merkitty vuodesta 2026 alkaen *”Valtionavustuslain mukaiset avustukset saamenkielisten lasten varhaiskasvatuspalveluiden turvaamiseen saamelaisten kotiseutualueen kunnissa opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahasi”*. Tämä tarkoittaa sitä, ettei määräraha enää kulje Aluehallintoviraston/Lupa- ja valvontaviraston kautta, vaan ministeriö tulee myöntämään valtionavustuksen suoraan Saamelaiskäräjille edelleen jaettavaksi kotiseutualueen kunnille.

Muutoksen myötä on Saamelaiskäräjillä aloitettu saamenkielisen varhaiskasvatuksen rahoitusperusteiden valmistelu. Valmistellussa on huomioitu kulttuuri- ja kielipesätoiminnan vuonna 2025 uudistetut rahoitusperusteet. Saamelainen varhaiskasvatus käsittää sekä äidinkielisen varhaiskasvatuksen että kulttuuri- ja kielipesätoiminnan. Tämän vuoksi molempien toimintamuotojen rahoitusperusteiden tulee olla yhteneväiset.

Uudistuksen tavoitteena on, että valtionavustus jakautuu yhdenvertaisesti, huomioiden erilaiset toimintaympäristöt sekä jokaisen kieliryhmän tarpeet. Kuntien toiveesta Saamelaiskäräjät on laatinut uudistuksen yhteydessä myös lyhyen vanhemmille suunnatun oppaan saamelaiseen varhaiskasvatukseen hakeutumisesta.

Rahoitusperusteet ovat voimassa vuoden 2026 valtionavustuksia hakiessa.

2. Saamenkielinen varhaiskasvatus

Saamenkielistä varhaiskasvatusta tarjotaan varhaiskasvatuslain nojalla saamelaisten kotiseutualueella asuville lapsille. Saamenkielinen varhaiskasvatus tukee saamen kielen ja kulttuurin säilyttämistä ja vahvistamista sekä lapsen identiteetin kehittymistä. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on myös tukea lapsen kokonaisvaltaista kehitystä ja hyvinvointia

saamen kielellä ja kulttuurilla. Äidinkielenään saamea puhuvien lasten varhaiskasvatus tukee lasten mahdollisuuksia kasvaa ja juurtua omaan kieleen ja kulttuuriin.

Saamenkielinen varhaiskasvatus toteutetaan yhteistyössä saamenkielisten yhteisöjen, vanhempien ja muiden sidosryhmien kanssa. Tavoitteena on tarjota lapsille laadukasta saamenkielistä varhaiskasvatusta, luoda mahdollisuuksia saamen kielen käytölle ja oppimiselle myös kodin ulkopuolella. Varhaiskasvatus on avainasemassa tukiessaan perheiden kasvatustyötä mahdollistaen saamenkielisen kasvuympäristön hoitopäivän aikana. Omakielinen varhaiskasvatus on tärkeää myös omaan yhteisöön sosiaalistajana ja omankieliseen esi- ja perusopetukseen siirtymisen mahdollistaja.

Varhaiskasvatuksen merkitys kielen ja kulttuurin vahvistamisessa korostuu sen vuoksi, että saamen kielet ovat uhanalaisessa asemassa suomen kielen dominoivassa yhteiskunnassa. Saamenkielisten lasten näkökulmasta tämä tarkoittaa, että heillä on vähemmän äidinkielenäsoisia kielikontakteja arjessaan kuin aiemmilla sukupolvilla on ollut. Yhteiskunnan ja elinkeinorakenteen muuttumisen seurauksena mahdollisuudet myös perinteisten tietojen ja taitojen omaksumiseen kodin arjessa ovat heikentyneet. Varhaiskasvatuksen opettajat huomioivat toiminnassaan saamelaiseen kulttuuriin pohjautuvan pedagogisen lähestymistavan, joka edistää mm. lasten kielellisiä, sosiaalisia ja kulttuurisia taitoja tuomalla omaan kulttuuriin liittyviä asioita lasten hoitopäiviin.

3. *Saamenkielisen varhaiskasvatuksen lainsäädännöllinen perusta*

Saamenkielinen varhaiskasvatus käsittää varhaiskasvatustilain 8 §:n edellyttämää saamea äidinkielenään puhuvien lasten omakielisen varhaiskasvatuksen. Lain mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että lapsi voi saada varhaiskasvatusta lapsen äidinkielenä olevalla suomen tai ruotsin kielellä tai saamen kielilain 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettulla saamen kielellä.

Suomessa saamelaisille alkuperäiskansana on perustuslain (731/1999) 17.3 §:ssä turvattu oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Säännös velvoittaa kielellisten oikeuksien toteuttamiseen koko Suomessa. Perustuslain 121 §:n 4 momentin mukaan saamelaisille on myös vahvistettu kotiseutualueellaan kulttuuri-itsehallinto sen mukaan kuin lailla säädetään

Saamelaisten kotiseutualueeseen kuuluvat Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kunnissa sekä Sodankylän kunnan Lapin paliskunnan alue. Saamelaiskäräjistä annetun lain (414/2025) 5 §:n mukaan Saamelaiskäräjien tehtävänä on päättää saamelaisten omaa kieltä, kulttuuria ja asemaa alkuperäiskansana koskevista asioista ja hoitaa näihin liittyviä tehtäviä. Huomioitavaa on, että varhaiskasvatustilain ei rajoitu koskemaan vain kotiseutualueen kuntia vaan kattaa koko maan.

Saamelaiskäräjistä annetun lain 9 §:n 5 ja 6 kohtien mukaan viranomaisen tulee neuvotella Saamelaiskäräjien kanssa suunniteltaessa saamelasisten kieltä ja kulttuuria koskevia toimenpiteitä, jotka koskevat mm. saamenkielistä ja saamen kielen opetusta tai muita saamelaisten kieleen ja kulttuuriin vaikuttavia asioita. Tämä yhteistoiminta- ja neuvotteluelvoite koskee myös saamenkielistä varhaiskasvatusta.

4. Saamenkielisen varhaiskasvatuksen kohderyhmä

Saamenkielisen varhaiskasvatuksen kohderyhmänä ovat äidinkielenään saamea puhuvat lapset.

On huomioitava, että väestötietojärjestelmän merkinnät eivät ole yksistään luotettava lähde saamen kielten kohdalla, sillä väestötietojärjestelmään voi merkitä vain yhden äidinkielen. Lapsen äidinkieleksi voi merkitä väestötietojärjestelmään saamen, vaikka perheen kotikieli olisi jokin muu kieli ja vastaavasti väestötietojärjestelmässä voi äidinkieleksi olla merkittynä jokin muu kieli, vaikka yhtenä kotikielenä olisikin saame.

Näin ollen on olennaista, että toiminnan järjestäjä selvittää ennen varhaiskasvatuspaikan myöntämistä, mitä kieltä/kieliä perheen kotikielenä/kielinä käytetään. Saamenkielinen varhaiskasvatuspaikka voidaan myöntää, mikäli perheen kanssa käydyssä keskustelussa käy ilmi, että lapsen vanhempi tai vanhemmat puhuvat säännöllisesti lapselle kotona saamea, vaikka väestötietojärjestelmään olisi merkitty lapsen äidinkieleksi jokin muu kieli kuin saame.

Varhaiskasvatuslain yksityiskohtaisissa perusteluissa tarkennetaan, että käytännössä lapsen oikeudesta saada varhaiskasvatusta äidinkielellään päättävät lapsen vanhemmat tai muut huoltajat. Oikeusministeriön selvityksessä usean kielen merkitseminen väestötietojärjestelmään (OM 2020:8) todetaan seuraavasti:

Apulaisoikeusasiamies on todennut, että vaikka väestötietojärjestelmään äidinkieleksi merkitty tieto antaa vahvan viitteen henkilön äidinkielestä, ei tietoa voida yksinään pitää ratkaisevana harkittaessa oikeutta varhaiskasvatukseen ja sen järjestämistapaan. Olennaista olisi, että lapsen kielellisistä ja kulttuurillisista oikeuksista ja lapsen huoltajien toiveista keskusteltaisiin varhaiskasvatuspaikkaa haettaessa ja lapselle pyrittäisiin löytämään lapsen edun mukainen ja lapsen kielellisiä tarpeita vastaava palvelu yhteisymmärryksessä huoltajien kanssa.

Edellä mainitun ratkaisun taustalla on mm. Euroopan neuvoston kansallisten vähemmistöjen suojelua koskevan puitesopimuksen neuvoa-antavan komitean lausunnot, joiden mukaan pääsy saamenkieliseen esiopetukseen ei saa olla riippuvainen väestökisterimerkinnästä. Vaikka monet saamelaiset ovat tosiasiallisesti kaksikielisiä, yksittäinen ihminen voi väestökisterissä ilmoittaa äidinkielekseen vain yhden kielen. Tämän vuoksi väestökisteritietoja ei pitäisi käyttää kriteereinä saamenkieliseen esiopetukseen tai varhaiskasvatukseen pääsyyllä.

Kun lapselle haetaan varhaiskasvatuspaikkaa, tulee ennen paikan myöntämistä käydä perheen kanssa keskustelu lapsen todellisesta kieliympäristöstä perheessä. Keskustelun voi käydä vanhempien kanssa esimerkiksi varhaiskasvatusjohtaja, palveluohjaaja, päiväkodin johtaja tai varhaiskasvatuksen opettaja. Keskustelussa voi olla tarvittaessa mukana myös kielipesäohjaaja, jonka tehtäviin kuuluu Saamelaiskäräjien työjärjestyksen mukaan vanhempien tukeminen ja ohjaus kielenelvytykseen liittyvissä asioissa, tai kieliturvasihteerit, jonka tehtäviin kuuluu Saamelaiskäräjien työjärjestyksen mukaan valvoa saamen kielilain toteutumista. Keskustelu tulee käydä perusoikeusmyönteisessä hengessä. Tavoitteena on, että saamelaiseen varhaiskasvatukseen hakeutuvat perheet saavat omaa kielitilannetta ja tarpeita vastaavaa varhaiskasvatusta.

5. *Saamenkieliseen varhaiskasvatukseen osoitetun valtionavustuksen myöntämiseen liittyvät ehdot ja rajoitukset*

Saamenkieliseen varhaiskasvatukseen osoitettua valtionavustusta voidaan hakea, mikäli toiminta täyttää seuraavat ehdot:

- Toiminta on kokonaan saamenkielistä
- Toiminta perustuu saamelaiseen pedagogiikkaan
- Varhaiskasvatusyksiköllä on omat, selkeästi rajatut tilat samoissa tiloissa toimivan suomenkielisen varhaiskasvatusyksikön tai kielipesän kanssa
- Avustuksen hakija on toimittanut edellisen vuoden valtionavustukseen liittyen tiliselvitykset, ja muut vaadittavat dokumentit asiallisesti ja määräaikaan mennessä.

6. *Saamenkielisen varhaiskasvatuksen järjestäminen*

Saamenkielistä varhaiskasvatusta voidaan järjestää usealla tavalla. Pääsääntöisesti kunnat järjestävät saamenkieliselle varhaiskasvatusyksikölle omat tilat ja henkilökunnan. Jos kunta järjestää saamenkielisen varhaiskasvatusyksikön toiminnan poikkeavasti, sen tulee hakiessaan poikkeavaa toimintamuotoa toimittaa Saamelaiskäräjille kielisuunnitelman, jossa selvitetään, miten saamenkielinen varhaiskasvatus turvataan kyseisessä järjestelyssä.

6.1 *Saamea äidinkielenään puhuvat lapset kielipesässä*

Jos saamea äidinkielenään puhuvia lapsia sijoitetaan kielipesäryhmään, valtionavustusta haetaan vain niiden lasten lukumäärän perusteella, joiden äidinkieli ei ole saame. Vastaavasti saamea äidinkielenä puhuville lapsille tarkoitettuun ryhmään ei voi hakea kielipesätoiminnan turvaamiseksi tarkoitettua valtionavustusta.

Saamea äidinkielenään puhuvan lapsen varhaiskasvatuksen järjestämisestä kielipesässä tulee aina keskustella vanhempien kanssa. Toiminnan järjestäjän tulee myös vuosittain arvioida saamelaisen varhaiskasvatuksen kokonaistilannetta kunnassa.

Toiminnan tulee tarjota vanhemmille ajantasaista tietoa saamenkielisten lasten oikeuksista ja mahdollisuuksista saamenkieliseen varhaiskasvatukseen. Ihanteellisinta on, mikäli varhaiskasvatuspaikkojen hakulomakkeessa on mahdollista ilmaista, että lapsella on lakiin perustuva oikeus saamenkieliseen varhaiskasvatuspaikkaan.

6.2 *Saamenkielinen varhaiskasvatusyksikkö kokonaan tai osittain samoissa tiloissa suomenkielisen varhaiskasvatusryhmän kanssa*

Mikäli saamenkielinen varhaiskasvatysyksikkö toimii suomenkielisen varhaiskasvatysyksikön kanssa kokonaan tai osittain samoissa tiloissa, noudatetaan seuraavia linjauksia:

- Valtionavustusta hakiessa tulee osoittaa erillisellä kielisuunnitelmalla, millaisilla ratkaisuilla saamenkielinen kieliympäristö on turvattu
- Saamenkielisen varhaiskasvatysyksikön työntekijän työajan tulee olla selvästi kohdennettua saamenkielisen ryhmän kanssa työskentelyyn
- Molemmille ryhmille tulee taata riittävät resurssit eikä saamenkielinen työntekijä voi toimia suomenkielisen ryhmän resurssina säännöllisesti
- Yhteiselle toiminnalle tulee aina olla hyvä peruste (esim. retket, juhlat). Päivittäisessä toiminnassa ulkoilu tai esimerkiksi ohjatut liikuntahetket voidaan toteuttaa yhdessä, mikäli se on esimerkiksi pienen lapsimäärän kannalta mielekästä ja tarkoituksenmukaista, mutta nämä tulee eritellä kielisuunnitelmassa
- Ryhmien pidempiaikainen ja suunniteltu yhdistäminen (esim. vuosilomien aikana) tulee aina ilmoittaa Saamelaiskäräjille
- Akuuteissa ja lyhytaikaisissa poissaoloissa (esim. sairastapaukset) tulee ensisijaisesti aina pyrkiä löytämään molempiin ryhmiin oma sijainen.

Kun saamenkielinen varhaiskasvatysyksikkö toimii osittain tai kokonaan suomenkielisen ryhmän kanssa samoissa tiloissa, on erityisen tärkeää, että kieliympäristön ylläpitoon kiinnitetään erityistä huomioita kaikissa päivittäisissä toiminnoissa.

6.3 Saamenkielisen varhaiskasvatysyksikkö kokonaan tai osittain samoissa tiloissa kielipesän kanssa

Kielipesä ja saamea äidinkielenään puhuville lapsille tarkoitettu ryhmä voivat toimia joko kokonaan tai osittain yhteisissä tiloissa ja toiminnan järjestäjä voi hakea sekä kulttuuri- ja kielipesätoimintaan että saamenkielisten lasten varhaiskasvatukseen suunnattua valtionavustusta. Molempien valtionavustusten hakeminen ja saaminen edellyttää seuraavien linjausten noudattamista:

- Ryhmät ja niiden työntekijät tulee erottaa toisistaan hallinnollisesti, eli ryhmille tulee olla osoitettuna omat varhaiskasvatuspaikat ja henkilöstö suhteutettuna paikkalukuun
- Työvuorojen yhteissuunnittelu ryhmien välillä on mahdollista (esimerkiksi aamu- ja iltavuorot, taukojen ja palaverien mahdollistaminen). Oman ryhmän henkilöstön työvuorot tulee kuitenkin lähtökohtaisesti suunnitella siten, että henkilöstö on oman ryhmän lasten kanssa yhtä aikaa paikalla
- Ryhmien toiminnan pidempiaikainen ja suunniteltu (ei siis esimerkiksi äkillisestä sairastapauksesta johtuva tai yhteinen retkipäivä, vaan esimerkiksi kesälomien ajaksi yhdistetty toiminta) yhdistäminen tulee ilmoittaa Saamelaiskäräjille.

Mikäli yhdistäminen on

- 1) perusteltua
- 2) väliaikaista

3) ilmoitettu asianmukaisesti etukäteen, voi saada molempia valtionavustuksia myös yhdistämisen ajalta

- Ryhmien koolle ei ole rajoituksia, voi siis olla esimerkiksi 2 lapsen kielipesäryhmä ja 6 lapsen äidinkielen ryhmä samoissa tiloissa, kunhan näille 2 lapselle on erillinen työntekijä.

Mikäli saamenkielinen varhaiskasvatusyksikkö toimii toisen saamenkielisen ryhmän kanssa samoissa tiloissa, erillistä kielisuunnitelmaa ei vaadita, mutta valtionavustusta hakiessa tulee selvittää kielipesän ja saamea äidinkielenään puhuvien lasten ryhmän paikkaluvut ja henkilöstön mahdollinen työvuorojen yhteissuunnittelu. Saamelaiskäräjät voi tarvittaessa pyytää lisäselvityksiä ryhmien välisestä yhteistyöstä.

7. *Valtionavustuksen jakoprosessi ennen uuden lain voimaantuloa*

Valtionavustus on myönnetty kuntien kanssa tehtyjen sopimusten mukaisesti sopimuksessa esitettyjen laskentaperustetietojen pohjalta, joka on sovittu Lapin AVIN, Saamelaiskäräjien ja kuntien kanssa. Päätöksen valtionavustuksen jakamisesta on tehnyt Saamelaiskäräjien koulutus- ja oppimateriaalilautakunta. Vuosittainen valtionavustus on ollut 240 000 euroa.

Avustus on maksettu kunnille kolmessa erässä. Viimeinen erä on maksettu toteutuneiden kustannuksien mukaa. Maksatusta varten kunnat ovat toimittaneet selvityksen siitä, miten saamenkielinen varhaiskasvatus on toteutettu sekä tuloslaskennan ja pääkirjan. Viimeisten erien valtionavustusten määrien varmistamiseksi Saamelaiskäräjät on tarkistanut toteutuneet lapsiluvut toimintavuodelta kuntien toimittamien tietojen perusteella. Saamelaiskäräjien ja kuntien välisessä neuvottelussa on käyty läpi muuttuneet tiedot ja tehty tarvittaessa sovittuun valtionavustuksen käyttösuunnitelmaan tarkistuslaskenta muuttuneiden lapsilukujen pohjalta. Mikäli tarkistuslaskenta on tuonut muutoksia sopimukseen kirjattuihin lapsimääriin ja siten myös valtionavustusten määriin, on tarkistuslaskenta hyväksytty neuvottelussa.

Saamelaiskäräjien koulutus- ja oppimateriaalilautakunta on hyväksynyt kuntien tekemät selvitykset toimintavuodelta sekä saamelaiskäräjien virkamiehen tekemäselvityksen saamenkieliseen varhaiskasvatukseen osoitetun määrärahan käytöstä edelleen toimitettavaksi Saamelaiskäräjien hallitukselle ja Lapin aluehallintoviranomaiselle. Selvitys on sisältänyt raportin siitä, miten avustuksen perusteena ollut varhaiskasvatus on toteutettu kunnittain ja tiedot ao. kuntien talousarvion toteutumisesta saamenkielisen varhaiskasvatuksen osalta.

Saamenkielisen varhaiskasvatuksen valtionavustus on määräytynyt lapsikohtaisena avustuksena varhaiskasvatusta saaneiden lasten lukumäärän mukaan yksiköittäin. Valtionavustus on myönnetty yksikkökohtaisesti. Toimintaa ei ole rahoitettu 100 %. Kunnat ovat osallistuneet toiminnan rahoittamiseen myös omalla maksuosuudellaan.

8. *Saamenkielisen varhaiskasvatuksen tukemiseen osoitetun valtionavustuksen myöntäminen uuden lain voimaantuloon jälkeen*

8.1 Saamenkieliseen varhaiskasvatukseen osoitetun valtionavustuksen hakumenettely

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää Saamelaiskäräjille saamenkielisen varhaiskasvatuksen turvaamiseksi osoitetun valtionavustuksen. Saamelaiskäräjät tiedottaa hakumenettelystä ja julkistaa valtionavustuksen haettavaksi, jonka jälkeen hakijat jättävät hakemuksensa. Valtionavustuksen hakijan tulee hakemuksen yhteydessä antaa valtionapuviranomaiselle oikeat ja riittävät tiedot valtionavustuksen käyttötarkoituksesta. Jos valtionavustuksen hakija ei anna oikeita tietoja tai riittäviä tietoja, valtionavustusta ei voida myöntää. Asiantuntijalautakunta tekee avustuspäätöksen hakemusten pohjalta. Se voi myös kuulla toimijoita kokouksen yhteydessä päätöksentekonsa tueksi.

Saamelaiskäräjät seuraa avustusten käyttöä ja varmistaa, että avustuksen saajat toteuttavat toimintaansa suunnitelman mukaisesti ja raportoivat käytöstä asianmukaisesti.

Toiminnan järjestäjät hakevat valtionavustusta siihen laaditulla hakemuksella. Saamelaiskäräjien valtionavustuksesta vastaava virkamies jakaa valtionavustuksen yksikkökohtaisesti, jonka perusteella valtionavustus jakautuu kuntien varhaiskasvatusyksiköille. Valtionavustus maksetaan kolme kertaa vuodessa, viimeinen maksatus tapahtuu kuntien toimittamien selvitysten sekä tarkistuslaskennan jälkeen.

8.2 Valtionavustuksen summan määräytyminen

Saamelaiskäräjät jakaa opetus- ja kulttuuriministeriöltä saaman valtionavustuksen kunnille seuraavan laskukaavan mukaisesti:

1. valtionavustus : lapsimäärä = paikkakohtainen avustus
2. paikkakohtainen avustus x varhaiskasvatusyksikön lapsimäärä (keskiarvo) = varhaiskasvatusyksikön valtionavustuksen summa

8.3 Valtionavustuksen käyttö

Valtionavustus on tarkoitettu saamenkielisten lasten varhaiskasvatuspalveluiden turvaamiseksi ja osoitetaan kunnille. Keskeistä toiminnassa on saamelaislasten oikeuksien toteutuminen ja niiden edistäminen.

Saaja ei saa luovuttaa avustusta tai osaa siitä toisen tahon käytettäväksi. Avustus tulee käyttää avustuksen myöntämivuoden aikana.

8.4 Maksatus

Opetus- ja kulttuuriministeriö maksaa avustuksen Saamelaiskäräjille, kun päätös avustuksen myöntämisestä on tehty. Saamelaiskäräjät arvioi hakemukset ja tekee päätökset avustusten myöntämisestä niiden perusteella, jonka jälkeen avustus maksetaan saajille kolmessa erässä. Ensimmäinen erä, 1/3 valtionavustuksesta, maksetaan 31.5., toinen erä, 1/3 valtionavustuksesta, maksetaan 30.11. Kolmas erä, 1/3 valtionavustuksesta, maksetaan, kun toiminnan järjestäjä on toimittanut selvityksen valtionavustuksen käytöstä Saamelaiskäräjille ja asiantuntijalautakunta on hyväksynyt kuntien valtionavustusselvityksen ja kolmannet maksuerät. Valtionavustuksen määrää voidaan tarvittaessa asiantuntijalautakunnan päätöksellä korjata viimeisen maksuerän yhteydessä. Asiantuntijalautakunnalla on myös oikeus pyytää toiminnan järjestäjältä lisäselvityksiä tarvittaessa.

Mikäli palvelunjärjestäjä on keskeyttänyt tai jättänyt käynnistämättä sovittua toimintoa, tulee tästä ilmoittaa Saamelaiskäräjille seitsemän (7) päivän kuluessa kirjallisesti.

Opetus- ja kulttuuriministeriö voi Saamelaiskäräjien hakemuksesta erityisestä syystä muuttaa avustuksen käyttötarkoitusta ja -aikaa sekä ehtoja. Tätä koskeva hakemus on tehtävä siten, että päätös voidaan tehdä ennen avustuksen käyttöajan päättymistä.

Ilmeisen perusteetta tai virheellisesti saatu valtionavustus, jota ei voida käyttää tarkoitukseensa, on palautettava välittömästi Saamelaiskäräjille.

Maksettu avustus voidaan Saamelaiskäräjien päätöksellä määrätä palautettavaksi tai takaisin perittäväksi, jos avustuksen saaja on

- käyttänyt avustuksen olennaisesti muuhun tarkoitukseen kuin se on myönnetty,
- antanut Saamelaiskäräjille väärän tai harhaanjohtavan tiedon, joka on vaikuttanut avustuksen saantiin, määrään tai ehtoihin, tai salannut sellaisen seikan,
- luovuttanut avustuksen tai osan siitä toiselle.

Saamelaiskäräjät seuraa toimintavuoden aikana valtionavustusten käytön tuloksellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta. Saamelaiskäräjien varhaiskasvatuksesta vastaava virkamies pitää säännöllisesti yhteyttä varhaiskasvatyksiköihin ja tarpeen mukaan osallistuu niiden palaveriin ja vanhempainiltoihin. Lisäksi jokaisen kunnan kanssa järjestetään toiminnasta puolivuotiskokous.

8.5 Valtionavustuksen käyttöselvitys

Avustuksen saaja toimittaa Saamelaiskäräjille kirjallisen selostuksen avustuksen perusteena olleen toiminnan toteutumisesta. Jokaisesta varhaiskasvatyksiköstä tulee tehdä erillinen selvitys, koska valtionavustus jaetaan ryhmäkohtaisesti. Valtionavustusselvityksen liitteeksi vaaditaan pääkirja, tuloslaskelma sekä dokumentti lapsimäärästä kuluvana vuonna sekä muut

erikseen nimetyt liitteet. Todelliset hoito- eli läsnäolopäivät ilmoitetaan 31.12. toteutuneen mukaan koko vuodelta.

Saamelaiskäräjät laatii vuosittain selvityksen valtionavustuksen käytöstä valtionapuviranomaiselle. Selvitykseen tulee sisältyä:

- raportti siitä miten avustuksen perusteena ollut toiminta on toteutunut, miten avustus on jakautunut eri toimintojen kesken ja miten toiminnot ovat edistäneet niitä tavoitteita, mihin sitä on haettu,
  - saajan tai kuntien toiminnasta tai hankkeen saamien tulojen tai muiden tukien peruste ja määrä.
- Saamelaiskäräjät on täysimääräisessä taloudellisessa vastuussa opetus- ja kulttuuriministeriölle saamenkielisen varhaiskasvatuksen tukemiseen osoitetun valtionavustuksen käytöstä.

8.6 Valvonta ja takaisinperintä

Saamelaiskäräjillä valtionavustuksen hallinnoinnista vastaava virkamies Saamelaiskäräjien työjärjestyksen mukaan valvoo valtionavustuksen käyttöä. Virkamies pitää säännöllisesti yhteyttä toiminnan järjestäjiin, ja osana valtionavustuksen käytön valvontaa toteutetaan myös jokaisen toiminnan järjestäjän kanssa puolivuotiskokoukset kesäkuussa. Lisäksi toiminnan järjestäjillä on sopimuksen mukaan velvollisuus ilmoittaa, mikäli toiminta ei toteudu hakemuksessa mainitussa laajuudessa.

Mikäli toiminnan järjestäjä poikkeaa rahoitusperusteissa tai asiantuntijalautakunnan päätöksessä luetelluista ehdoista, Saamelaiskäräjillä on oikeus takaisinperiä valtionavustus tai sen osa lautakunnan päätöksellä.